

MK. MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2009. OKTÓBER • ÚJ ÉVFOLYAM • 8. SZÁM

Fotó • BIRÓ ISTVÁN

ISSN 2065-9725

9 772065 972004

ÁRA 2,5 LEI

EGYIPTOM MŰVÉSZETE A FÁRAÓK KORÁBAN

KINCSEK A BUDAPESTI SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

GYŰJTEMÉNYÉBŐL

Csíki Székely Múzeum • 2009. október 10.–2010. február 7.

A Csíki Székely Múzeumban október 10-től tekinthető meg az *Egyiptom művészete a fáraók korában* című kiállítás. A kiállítás premiernek számít Erdély művelődéstörténetében, mivel még nem volt ilyen volumenű, egyiptomi témájú kiállítás. Ugyanakkor egyediségét hangsúlyozza, hogy a budapesti Szépművészeti Múzeum első alkalommal mutatkozik be a határon túli magyar közönség előtt a Csíki Székely Múzeummal kialakított partnerség révén.

A kiállítás törzsanyagát a budapesti Szépművészeti Múzeum mintegy 120 db műtárgyból álló kollekciója képezi, melyet az Erdélyi Nemzeti Történeti Múzeumból kölcsönzött további öt tárgy egészít ki.

A kiállítást kiegészíti egy Braille-írással feliratozott tapintható tárlat, amely elsősorban a látássérültek számára készült, de mindenki számára élményt nyújthat olyan tárgyakat kézbe venni, amelyeket különben csak vitrinben kiállítva szemlélhet.

A projekt részét képezi a filmvetítés, a múzeumpedagógiai foglalkozások és a hagyományos Erdély-szintű diákvetélkedő megszervezése.

NYITVA TARTÁS:

2009. október 10. – 2010. február 7.

kedd-vasárnap: 9.00 – 18.00 óra

Zárva: november 1., december 24 – 25., 31., január 1.

Csoportok érkezését, tárlatvezetési igényüket kérjük előzetesen jelezni!

DÍJSZABÁSOK:

- Teljes árú belépő: 10 lej
- Kedvezményes árú belépő: 5 lej
diákok, diákigazolvánnyal
nyugdíjasok, igazolvánnyal
csoportok (15–25 személy) / fő
- Csíkszereda-belépő: 6 lej
kedvezményes jegy csíkszeredai lak-
helyű felnőtteknek
- Kísszereda-belépő: 3 lej
kedvezményes jegy csíkszeredai lakhe-
lyű diákoknak
- Családi belépő: 22 lej
2 felnőtt + legalább 1 személy 18 év alatt
- Ingyenes belépő:
7 éven aluli gyermekek
csoportokat kísérő pedagógusok (max. 2 fő)

**Tárlatvezetés (előzetes bejelentkezés alapján):
magyar, román nyelven: 30 lej**

MÚZEUMPEDAGÓGIAI FOGLAKOZÁSOK

A kiállítással párhuzamosan, hagyományainkhoz híven, múzeumpedagógiai foglalkozásokat indítunk, melynek közvetlen célja, hogy a kiállítás tematikáját, a halotti kultuszt, valamint az egyiptomi művészetet sokoldalúan és élményszerűen ismertesse meg a gyermekekkel.

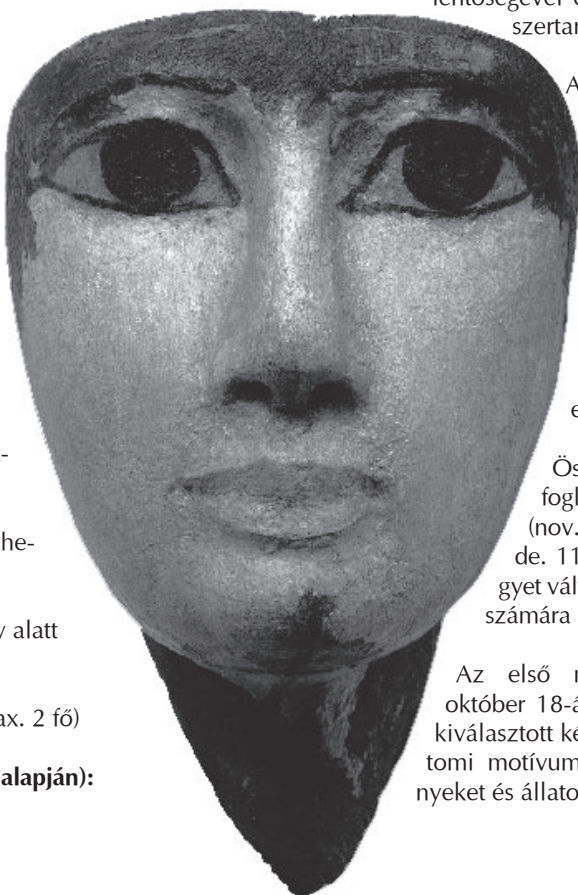
A foglalkozássorozat tematikusan épül fel, minden vasárnap a résztvevők más-más alapanyagokkal ismerkedhetnek meg, különböző technikákat sajátíthatnak el. Egy-egy foglalkozáson maximum 10 gyerek tud részt venni, időtartama a technikától és a témától függően fog változni. Négy múzeumpedagógus foglalkoztatja párhuzamosan az érdeklődőket, akik választásuk szerint részt vehetnek drámajátékokban vagy kézműves foglalkozásokon.

A foglalkozások célja, hogy a gyermekek megismerkedjenek az egyiptomi világgal, a fáraók életmódjával, az egyiptomi művészet motívumvilágával, a hieroglif írásjelekkel, építkezési, színezési, étkezési szokásaikkal, a túlvilági élet jelentőségével és az ehhez fűződő temetkezési szertartásokkal.

A játszóház foglalkozásai közé sorolhatóak a következő témák: fal-, üveg- és kerámiafestés, amulettek, maszkok és ékszerek készítése, múmiapólyálás, egyiptomi táblajáték készítése, gyurmázás, agyagozás, piramisépítés, képkészítés homokból és fűszerekből, festés eredeti papiruszra, fémdomborítás, arcfestés, drámajátékok és sok egyéb meglepetés.

Összesen 14 alkalommal tartanánk foglalkozásokat, minden vasárnap (nov. 1., dec. 27. és jan. 3. kivételével) de. 11 órától, du. 4 óráig. A belépőjegyet váltott gyermekek, diákok és kísérőik számára a foglalkozások ingyenesek.

Az első múzeumpedagógiai foglalkozás október 18-án indul, amikor a játszóháznak kiválasztott két terem falaira különböző egyiptomi motívumokat, fáraókat, isteneket, növényeket és állatokat fogunk festeni a gyerekekkel.

Az iskolaigazgatókért tüntettek Nagyváradon

Bár még a tanévkezdést megelőzően utcára vonultak a Bihar megyei pedagógusok, diákok, illetve civilek, így tiltakozva az iskolaigazgatók politikai alapon történő kinevezése ellen, a helyzet azóta sem oldódott meg.

„Talpra magyar, hí a haza” – fogadták a *Nemzeti dal* megzenésített változatának akkordjai azt a közel kétezer személyt, aki részt vett a Bihar megyei RMDSZ által szeptember 11-ére Nagyváradra, a megyei főtanfelügyelőség épülete elé összehívott nagygyűlésen, amelyen a hivatalos indoklás szerint a romániai közoktatás rossz irányba való szándékos elterelése ellen kívántak tiltakozni. A hívó szóra meglehetősen sokan hallgattak: a szűk, belvárosi utcában megtartott tiltakozó rendezvényre a nagyváradiakon kívül a megye több településének magyar lakói érkeztek, s ott helység nevét hirdető táblákkal, valamint „Helyi autonómiáit!”, „Ok nélküli igazgatóváltás!” és „Nem hagyjuk iskoláinkat!” feliratú transzparenszekkel. A szónoki pulpusra először Pető Csilla parlamenti képviselő lépett fel, aki az oktatás átpolitizálása ellen emelt szót. „Nem engedhetjük, hogy egy iskolaigazgatót csak azért menesszenek, mert nem tagja a Szociáldemokrata Pártnak vagy a Demokrata-Liberális Pártnak! Nem engedhetjük, hogy azok az iskolaigazgatók, akik a magyar nemzeti identitás élharcosai, félre legyenek állítva!” – szögezte le a politikus. A folytatásban a diákok, szülők, illetve a tanárok képviselői is szót kaptak. Beszédükben mindannyian a PSD–PDL-nagykoalíció által elindított politikai alapú leváltási hullámot bírálták, kiálltak a leváltott iskolaigazgatók mellett, illetve követelték, hogy a történelmet és a földrajzot oktassák magyar nyelven, valamint hogy a román nyelvet tanítsák speciális tanterv szerint a magyar diákoknak. „Ahogy a székely arra tanította a fiát: a medve nem játék, úgy az ország vezetőinek is tudomásul kell venniük, hogy az iskola sem játék” – fogalmazott Gavrucza Tibor református lelkész, a megyei közgyűlés oktatási és művelődési bizottságának elnöke, heves helyeslést váltva ki a hallgatóságból. A rendezvény utolsó szónokaként Szabó Ödön megyei ügyvezető RMDSZ-elnök rámutatott: eddig Bihar megyében megvolt a lehetőség, hogy a magyar érdekképviselő olyan emberekkel tárgyaljon, akik megértették, hogy a magyar közösséget érintő sajátos oktatási ügyekben a magyar közösség képviselőinek kell dönteni. „Ez az egyensúly azonban most felborulni látszik” – figyelmeztetett Szabó, majd kifejtette: a tüntetés szervezői és résztvevői csupán azt kérik, amit megígértek nekünk. Ezt alátámasztandó román nyelven olvasta fel az 1918-ban a Magyarországtól elszakadni kívánó erdélyi románok gyulafehérvári nagygyűlésén elfogadott nyilatkozatának kisebbségekre vonatkozó passzusát, amelyben ígéretet tettek

Fotó • BALINT ESZTER

• A szűk, belvárosi utcában megtartott tiltakozó rendezvényre a nagyváradiakon kívül a megye több településének magyar lakói érkeztek az adott helység nevét hirdető táblákkal

arra, hogy a kisebbségek választott képviselőik útján arányosan részt vehetnek a közigazgatásban, és maguk dönthetnek a közvetlenül őket érintő kérdésekben. „Az adott szó kötelez: önrendelkezést akarunk, azt, hogy az oktatásban, a bíróságokon használhassuk az anyanyelvünket” – fo-

galmazta meg a követeléseket Szabó. A tiltakozók ezt követően fölmentek Dorel Luca főtanfelügyelő irodájába, hogy átadják neki a nagygyűlés céljait tartalmazó petíciót. A dokumentumban a szervezők elégedetlenségüknek és aggodalmuknak adnak hangot amiatt, hogy a főtanfelügyelőség politikai alapon váltott le magyar iskolaigazgatókat, amivel törvényt sértett, és a decentralizációs törekvéseket is figyelmen kívül hagyta. Emellett követelik a román nyelv idegen nyelvként, valamint a földrajz és a történelem magyar nyelven történő oktatását. Dorel Luca főtanfelügyelő válaszában

ismét arról beszélt, hogy a leváltott igazgatóknak nem volt képesítésük, replikájában viszont Szabó Ödön rámutatott: a helyükre kinevezett igazgatók sem felelnek meg a szakmai követelményeknek.

BALOGH LEVENTE

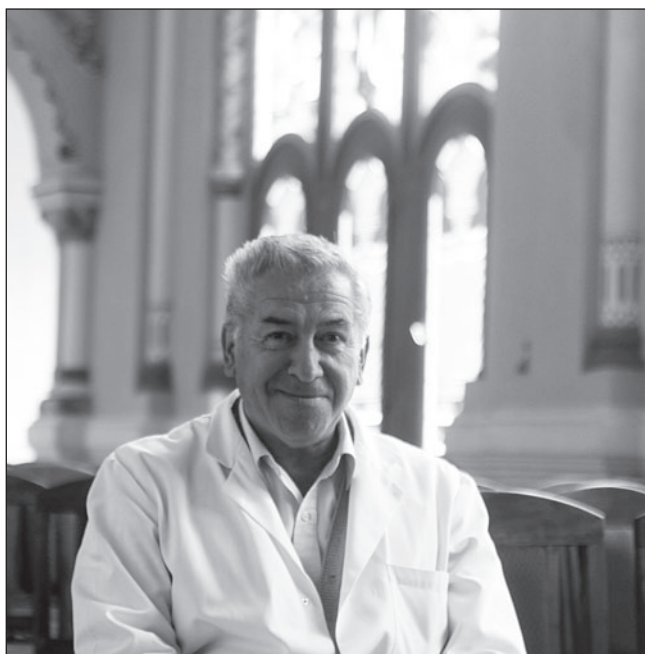
- Ahogy a székely arra tanította
- ta a fiát: a medve nem játék,
- úgy az ország vezetőinek
- is tudomásul kell venniük,
- hogy az iskola sem játék –
- fogalmazott Gavrucza Tibor
- református lelkész, a megyei
- közgyűlés oktatási és műve-
- lődési bizottságának elnöke.

Beszélgetés Mihály Andrással, a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium román nyelv és irodalom szakos tanárával

A rendszeren és az egyéni akaraton múlik minden

Egyre többször esik szó a román nyelv és irodalom oktatásának teljes körű reformjáról. Az erdélyi és partiumi tanárok, illetve politikusok egy olyan tanrend kialakítását szorgalmazzák, amely révén a magyar diákok idegen nyelvként tanulnák a román nyelvet, és nem ugyanazt a tananyagot kellene elsajátítaniuk, mint a román anyanyelvű gyerekeknek. A jelenlegi rendszer visszasságairól, valamint egy jobb tanrend ismérveiről Mihály Andrással, a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium román nyelv és irodalom szakos tanárával beszélgettünk.

— Hosszú évtizedek óta a román nyelv és irodalom tanáraként tevékenykedik. Milyenek a tapasztalatai? Mennyire boldogulnak románul a diákok?

Fotó • MIHÁLY LÁSZLO

- „Amennyiben a diákok az órán egymás között tudják gyakorolni a román nyelvet, ez kihívássá válik számukra, s máris egyszerűbb lesz a nyelv elsajátítása.”

— Immár 42 évet töltöttem a katedra mögött. Ezalatt nagyon sok tanulónak próbáltam segíteni, hogy elsajátítsák a román nyelvet és irodalmat, 5. osztályosoktól érettségizőkig. Természetesen voltak közöttük szorgalmasak, kevésbé motiváltak vagy a nyelvet egyáltalán nem ismerők — ez különösen a hetvenes évekre volt jellemző. Az állam nyelvének ismerete hazafias kötelességnek számított, tehát a politika szemszögéből követték az elvtársak a kötelesség teljesítését. És a kötelesség szó hangoztatásával motiváció helyett inkább elidegenítették a tanulókat. Sokan féltek a románóráktól, keveseknek sikerült jól teljesíteni, s akiknek sikerült, nekik is csak a program által előírt követelmények szerint. Ezek a követelmények pedig elsősorban nyelvtani szabályok bemagolására, irodalmi részletek elsajátítására

szorítkoztak, gyakorlati hasznuk nagyon kevés volt. A szorongás, a negatív hozzáállás csak fokozódott a 9. osztályban. A diákoknak irodalomelméletet kellett beadagolni, komoly irodalmi művekről kellett véleményt mondaniuk, ítélniük. A program szigorú betartása, alkalmazása sakk-matt helyzetbe hozta a tanárt, aki igyekezett megismertetni a diákokkal a román irodalmat, jártassá tenni őket egy irodalmi mű megítélésében, ugyanis a gyakori ellenőrzések — szak- és pártellenőrzésekről van szó — ezeket a szempontokat követték, a szaktanár minőségét pedig ennek függvényében végezték el. Így történt meg gyakran, hogy a kilencedikes ismerte a személyes névmás hangsúlyos és hangsúlytalan alakjait, de nem tudta ismereteit a beszéd során hasznosítani, mivel bemagolt irodalmi részletekből felelt. Következett a kudarcc, a negatív élmény, az öntudatos magolás hiábavalóságának felismerése és az érettségi fenyegető közeledése. Sajnos, ez nem sokat változott mostanra...

— Több erdélyi és partiumi településen is azt tapasztaltam, hogy az irodalmi és nyelvtani ismeretekben nincsenek akkora hiányosságok, mint amennyire a diákok nem uralkodnak a konyhanyelvet, nem tudnak például egy merőkanalat vagy egy személtapátot megvásárolni. Hogyan lehetne ezen változtatni? A temérdek mennyiségű tananyag mellett jut-e egyáltalán idő szókincsfejlesztési gyakorlatokra?

— Már eleve úgy szerkesztik a programokat és a módszertani útmutatókat, mintha a diákok anyanyelvi szinten használnák a román nyelvet. A szaktanár pedig kénytelen megtanítani elsősorban a program által kijelölt anyagot, amely nagyon terjedelmes és csak részben szolgálja a nyelvtanulást. Ha sikerül lépést tartani ezzel a programmal, akkor marad néhány óra a nyelv gyakorlására, a szókincs gyarapítására, a hétköznapi életben előforduló szavak használatára, a beszélt nyelv alkalmazására. Ez azonban korábban sem volt teljes, a tanár nem tudott következetesen gyakoroltatni időhiány miatt. Napjainkban a rendszer szigora mellett az óraszám csökkentése is akadályozza a köznyelv gyakorlását.

— Hogyan lehetne úgy átalakítani a rendszert, hogy a kisebbségi diákok az érettségit követően ne csak a Luceafărut tudják felmondani, hanem a mindennapokban is érvényesülni tudjanak? Az egyetemi központokba elkerülve pedig ne

okozzon gondot az alapélelmiszerek, háztartási cikkek megvásárlása, illetve ne okozzon plusz frusztrációt, hogy a frissen érettségizettek nem tudják elmondani román évfolyamtársaiknak azt, amit gondolnak?

—Amint a kérdés is jelzi, a rendszerben van a hiba. A szakemberek — és sajnos ebbe a politikusok is beavatkoznak — hosszú évek óta arról vitáznak, hogy miért nem lehet a román nyelvet a kisebbségi diákok számára nem anyanyelvűként tanítani. Véleményem szerint eközben a megoldás nagyon is egyszerű. Megfelelő tankönyveket kellene szerkeszteni, megfelelő útmutatásokkal, ellesve az idegen nyelvek tanításánál használt, bevált módszereket. Amennyiben ugyanis a diákok az órán egymás között tudják gyakorolni a nyelvet, ez kihívássá válik számukra, s máris egyszerűbb lesz a nyelv elsajátítása. A tananyag ilyen irányú módosításával ugyanis eljutnánk a motiváció megteremtéséhez, majd a sikerélményhez is. Az még nem baj, ha a *Luceafărul*-ból vagy akár más román irodalmi műből tökéletesen idéznek, csak a megkövetelt tananyagunk nem szabadna leragadnia a terjedelmes irodalmi szövegeknél. Az ideális az lenne, ha mindössze azt követelnék meg, ami szigorúan elengedhetetlen az általános műveltséghez egy ilyen speciális helyzetben, és hangsúlyozottabban lehetne az órákon összpontosítani a gyakorlati kérdésekre.

— Csíkszeredában ma is fel lehet úgy nőni, hogy a diákoknak a románórán kívül szinte nem is kell megszólalniuk románul. Ilyen körülmények között mit tehet a tanár, hogy a keze alól kikerülő diákok jó akcentussal, ne magyarosan beszéljék a román nyelvet?

— Amennyiben a csíkszeredai diák önszántából dönti el, hogy megtanul helyesen románul, akkor az a legtöbb esetben sikerül is. Napjainkban a kommunikációs közeg változik, átalakul. Ha a diák aktívan bekapcsolódik a nyelvtanulásba, állandóan bővíti szókincsét, vitákat provokál, illetve olyan vitákon vesz részt, amelyeken társaival román nyelven kommunikál, ha keresi és megtalálja az alkalmat a társalgásra vásárláskor, szórakozáskor, hiszem, hogy sikerül elsajátítania a nyelvet. Ha kezdetben a hangsúly

Mihály András

1944-ben született a Hargita megyei Kászonimpéren. Érettségi után három évet a tanügyben dolgozott, majd felvételizett a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem Filológia Karára, román–magyar szakra. Az akkor még ötéves egyetem elvégzése után a szintén Hargita megyei Csíkdánfalvára került, ott tanított húsz éven át. Mint vallja, mindig is szeretett volna a megyeszékhelyen tanítani, azonban a rendszerváltást megelőzően még versenyvizsgázásra sem nyílt lehetőség. Álma 1990-ben vált valóra, ekkor sikeresen vizsgázott a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium által meghirdetett romántanári állásra, ahol már szintén közel húsz éve tanít. Bár már nyugdíjas, még mindig oktat, s – mint leszögezi – tanítani szeretne.

Lapunk hasábjain a román nyelv oktatásáról

Előző lapszámunkban kezdtük meg a romániai magyar oktatás talán egyik legsarkalatosabb kérdéskörének, a román nyelv oktatásának boncolgatását. A sokrétű probléma, amely terítékre kerül lapunk hasábjain, élénken foglalkoztatja a pedagógusokat, szülőket és diákokat egyaránt. A 6–7. számunkban közöltük Bálint Eszter beszélgetését Tódor Erika egyetemi adjunktussal, a kisebbségi román nyelvtanítás módszertanának oktatójával. A téma folytatódik, egyetemi, középiskolai, általános iskolai tanárok, szakemberek – és nem mellékesen a diákok – szemszögéből is szeretnénk megközelíteni a kisebbségi román nyelvtanítás, -tanulás hogyanját, problémáit, jövőjét, lehetőségeit. Kérjük, írják meg a *Magyar Közoktatásnak* – pedagógusként, szülőként vagy diákként – véleményüket, tapasztalataikat a román nyelv oktatásáról. Reméljük, a lapban megjelenő írások segíthetnek továbbgondolni a román nyelv oktatása során felbukkanó kérdéseket, illetve sikerül közelebb kerülni a problémák megoldásához.

„magyaros” is, ez nem megengedhetetlen mulasztás. Amikor pedig új társalgási környezetbe kerül, mint például egy román többségű egyetemi városba, feltalálja majd magát, és kijavítja saját hibáit. Nagyon sok fiatal példa erre, aki szakmájában vagy politika terén használja a nyelvet, sőt, változatosan, árnyaltan fejezi ki magát.

— *Egy hivatalos kérvény benyújtása is sokak számára okoz fejtörést. Gondolok itt a formai követelményekre és a közigazgatási nyelv ismeretére egyaránt. Mennyire szerepel ez a kérdéskör a jelenlegi tanrendben?*

— A mostani tanterv előírja a szövegszerkesztés megtanulását különböző stílusokban, azonban ennek alkalmazását, a gyakoroltatást már nem biztosítja kellőképpen. Természetesen a tanáron is múlik, hogy a diákja megtanulja és gyakorolja egy kérés vagy egy pályázat megírását, annak megszerkesztését az előírások, követelmények szerint. Végszóként elmondható, hogy amennyiben a diák megfelelő partnernek bizonyul az oktatási folyamat során, és egy új tanterv, illetve az annak elsajátításához elengedhetetlen óraszám biztosítása mellett sikeresen leérettségizik, akkor ismerője lesz a román irodalomnak, de emellett a gyakorlati román nyelv értője és felhasználója is lesz egyben. Mindehhez azonban elengedhetetlen a szemléletváltás a rendszer egészében, az első osztálytól kezdődően. Emellett pedig nem mellékes a megfelelő módszertan kidolgozása, illetve szintén lényeges a tudásanyag elsajátításához elengedhetetlen óraszám biztosítása.

BÁLINT ESZTER

Kárpát-medencei gyermekfolyóiratok találkozója Sepsiszentgyörgyön a Benedek Elek Emlékünnepség keretében

Szolgálni vagy kiszolgálni?

• Lennert Géza (*Jó Pajtás*), Kocsis Aranka (*Tücsök*), Sándor Csilla (*Csodaceruza*), P. Punykó Mária (*Irka*), Zsigmond Emese (*Napsugár*) a gyermeklapok közönségtalálkozóján

Sok év kihagyás után, éppen az emlékvé kapcsán megrendezett Benedek Elek Emlékünnepség adott otthont a Kárpát-medencei gyermekfolyóiratok tanácskozásának. A *Jó Pajtás* (Vajdaság) és a *Cimbora* (Sepsiszentgyörgy) – a két, Benedek Elek örökségét nevükben is felvállaló lap mellett – a kolozsvári *Napsugár* és *Szivárvány*, a magyarországi *Kincskereső* és *Csodaceruza*, a kárpátaljai *Irka* és a felvidéki *Tücsök* szerkesztői ültek asztal mellé, hogy megbeszéljék gondolataikat.

Benedek Elek munkásságának egyik leghangsúlyosabb vetülete éppen a gyermekkultúra és a szépirodalom igényes terjesztése volt – még ha ez nem egyszer nehéz munkával is járt, gondoljunk csak a *Cimbora* gyermeklap hét éven át tartó izzadságos és idegpróbáló szerkesztésére. Így a tanácskozás

hangulata adott volt, az ottlévők pedig arról beszélgettek, melyek azok a kérdések, melyek őket mint gyermeklap-szerkesztőket foglalkoztatják.

A *Tücsök*, az *Irka* és a *Jó Pajtás* jelen lévő szerkesztői, Kocsis Aranka, Punykó Mária és Lennert Géza egyaránt elmondhatták, hogy térségükben egyetlen gyermeklap lévén, tágabb réteget kell kiszolgálniuk, és ez nem ritkán hígítja folyóiratuk tartalmát (éppen a kortárs szépirodalmi anyag rovására). Az is gondot jelent, főként Pozsonyban és Ungváron, hogy egyetlen lapnak kell kiszolgálnia – az olvasni tanuló gyermektől a kiskamaszig – a teljes gyerekközönséget, ami sokban szűkíti lehetőségeiket. A *Kincskereső*nek történelme van, és azok, akik a nyolcvanas években voltak kamaszok, tudhatják, hogy minőségi irodalmat csakis ott lehetett

olvasni. Mára már igen ritkán kerül ki nyomdából újabb lapszám, ám a régebbiek is szórakoztató, igényes olvasmányoknak bizonyulnak, mindegyikben egy-egy irodalmi ínyencség olvasható. Rigó Béla főszerkesztő éppen a mérleg túlsó oldalán, a gyermekirodalom mellett tette le a voksot – és ezt, mint mondta, úgy tűnik, már nem bírja meg a jelenlegi magyar társadalom.

A *Csodaceruza* főszerkesztője, Sándor Csilla régi harcosa az igényes gyermekkultúra terjesztésének és intézményesítésének, ám szerinte az olyan, pedagógusoknak, könyvtárosoknak és szülőknek egyaránt szóló gyermekirodalmi folyóirat, mely – túlzás nélkül állíthatjuk – hiánypótló és igényes, már nem kaphat támogatást a papíron való megjelenésre, ám internetes honlapjuk gyakran frissülő, hasznos fóruma a kortárs gyermekirodalomnak.

Az erdélyi gyermeklapok, a *Szivárvány*, a *Napsugár* és a *Cimbora* szerkesztői (Zsigmond Emese és e cikk szerzője) azt taglalták, hogyan lehet megtalálni a helyes, köztes utat, amelyen igényes szépirodalmat lehetne eljuttatni az olvasókhoz. Zsigmond Emese elmondta, lelkesedéssel szemléli azt a folyamatot, amely az erdélyi gyermekirodalomban játszódik: a legjobb alkotók írnak a gyerekeknek, nagyszerű illusztrátorok kísérik munkájukat.

Mind a nyolc gyermeklap tükrözi környezete visszasságait, és egyelőre úgy tűnik, Erdélyben most egyre nagyobb igény van irodalmi gyermeklapokra, mint bárhol a magyar nyelvterületen. Ahogy Benedek Elek *Cimboráját* nézgetem a kolozsvári Egyetemi Könyvtár honlapján (a könyvtár digitalizálta és az év elején nyilvánossá tette a teljes kollekciót), világossá válik, hogy Benedek Elek, mikor az értékközvetítés és az igényességre nevelés mellett tört lándzsát, hagyományt teremtett – és ezt már nem téveszthetjük szem elől.

Az erdélyi gyermekirodalom születésének lapja

Százhusz évvel ezelőtt, 1889-ben indította Benedek Elek Pósa Lajossal az első irodalmi értékű gyermeklapot, az *Én Újságomat* (az intézményesített gyermekirodalom szükségességét pedig 1888-ban fejtette ki képviselőházi szűbeszédében). Sebők Zsigmonddal együtt szerkesztője volt a *Jó Pajtás*nak, majd röviddel Kisbaconba költözését követően, 1922-ben Szentimrei Jenő kérésére átvette a *Cimbora* szerkesztését. Azét a folyóiratát, mely életének utolsó hét esztendejét meghatározta, és amely, nyugodtan kijelenthetjük, az erdélyi gyermekirodalom születésének meghatározó lapja volt.

FARKAS KINGA
A *Cimbora* folyóirat
főszerkesztője

Alternatív tanterv és módszertan alapján működő Waldorf közösségi létesítmény Kolozsváron

Több mint iskola

Szabadidős programokat is kínáló közösségi létesítményként kíván működni az újonnan felavatott kolozsvári Zenit Waldorf Községi Oktatási Központ.

Saját ingatlanba költözik október folyamán a kolozsvári Waldorf-iskola. A Waldorf-rendszerben működő első óvodai csoport 1990-ben indult a kincses városban, az első elemi osztályok pedig két évvel később. Az oktatás kezdetben a városban szétszórva, különböző épületekben folyt, 2000-től a Bácsi úton kapott használatba egy ingatlant. Az elképzelés, hogy saját székhellyel rendelkező Waldorf-központot hozzanak létre a városban, 1998-ban fogalmazódott meg. A Szabadságra Nevelés Alapítvány 2001-ben vásárolt meg egy telket a Hajnal negyed Kolozsmonostor felőli végén, s tavaly elkezdődött az építkezés. A 2,8 millió eurós beruházás a németországi Software AG Alapítvány támogatásával valósult meg. A Zenit Waldorf Oktatási és Községi Központban mintegy 100 diák fog tanulni, első, második, harmadik, ötödik és kilencedik osztályban. Ezenkívül két óvodai csoport is működik majd a Zenit központban, melyben szabadidős tevékenységeket is irányítanak. „A létesítményt nyitott, közösségi központként képzeljük el, Waldorf-alapokra építkezve, melyben délutáni, hétvégi és vakációs szabadidős tevékenységek folynak. Ezekre a tevékenységekre a Hajnal negyedből és a város minden részéből várunk résztvevőket. Emellett pedagógusképzéseket és szülőknek is szóló előadásokat, műhelyfoglalkozásokat tervezünk” – nyilatkozta László Áron, a Szabadságra Nevelés Alapítvány elnöke. A Waldorf-oktatás több tekintetben lényegesen különbözik a hagyományos

Fotó • BIRÓ ISTVÁN

- **Saját ingatlan.** Október folyamán költözik az új épületbe a kolozsvári Waldorf-iskola

közoktatástól. „Alapvető szemléletbeli különbségek vannak: ugyanolyan fontosnak tartjuk a művészeti és manuális, praktikus képességek fejlesztését, mint az intellektuális képzést. Ez a törekvés megnyilvánul a Waldorf-tantervben is” – hangsúlyozta László Áron. A Waldorf-iskolákban speciális tanterv és metodológia szerint folyik az oktatás, a tanterv ugyanakkor egy kompromisszumon alapul, magában egyesítve a Waldorf-rendszer alapelveit és a közoktatással szembeni általános romániai szabályozásokat – mondta el a Szabadságra Nevelés Alapítvány elnöke. Ennek a felemás helyzetnek az oka az, hogy Romániában a Waldorf-óvodák és -iskolák állami intézmények. „Nyugaton a Waldorf-iskolák magánintézmények, amely nagyobb szabadságot biztosít” – nyilatkozta László Áron.

A Waldorf-iskolákban a fő tantárgyakat tömbösítve oktatják: három hétig a magyar irodalmat és nyelvet oktatják intenzíven, nagy óraszámmal, majd a matematikát és így tovább. Egy másik lényeges különbség, hogy a tanító szerepe nem szűnik meg az ötödik osztállyal kezdődően, több tantárgyat továbbra is ő oktat. Ennek az az oka, hogy az osztálytanító jobban tudja formálni a közösséget, mint egy osztályfőnöki tisztséget is betöltő szaktanár. A Waldorf-iskolák állami alárendeltségéből adódóan Romániában az osztálytanítók státusa nem rendezett, egyes tanfelügyelőségek elfogadják a státusukat, mások azonban nem.

A Waldorf-pedagógia: emberközpontú nevelés

A Waldorf-pedagógia alapjait Rudolf Steiner osztrák filozófus dolgozta ki. Steiner az emberközpontú nevelést kívánta megvalósítani, hogy a gyermek egészséges fejlődését támogassa: módszere figyelembe veszi az életkori sajátosságokat és az adott életkor fejlődési törvényszerűségeit. Egységes művészeti, gyakorlati és intellektuális képzés révén „a szív, a kéz és a fej” egyidejű művelését tűzi ki célul. A rendszer a Waldorf Astoria cigarettagyártól kölcsönözte a nevét, melynek igazgatója, Emil Molt finanszírozta az első, Steiner elvei szerint működő iskola megnyitását 1919-ben, Stuttgartban. A Waldorf oktatási intézmények száma világszinten meghaladja az ezret, a legtöbb, mintegy kétszáz, Németországban működik. Romániában többek között Bukarestben, Temesváron, Szébenben, Konstancán és Iași-ban működik Waldorf-iskola.

PENGŐ ZOLTÁN

Többynnyelvűség, az Európai Unió egyik alapelve

A többynnyelvűség elvét a kezdetektől fenntartotta az Európai Unió és az Európa Tanács. Jelképesen szólva ez volt az első szabályzat – gyakran „Az EU nyelvi kartájának” nevezik –, amely megalapozta a mai nyelvi rendszerezést. 1958-ban az európai közösség négy nyelvvvel számolt – német, francia, olasz és holland –, amelyeket egyenlőnek tekintettek. Mind a négy hivatalos nyelvvé vált (ez a státusz lényegében nem változott 51 év alatt): az állampolgároknak és a tagállamok intézményeinek jogukban áll a saját nyelvükön kommunikálni az európai intézményekkel, és arra is jogosultak, hogy azon a nyelven megfogalmazott választ kapjanak.

A multilingvizmus mint az európai projekt egyik alapelve

Annak ellenére, hogy a multilingvizmus elvét többször is megvitaták az Európai Unió bővítési folyamata közben, mégis valamennyi jelentésben fenntartották, mint az unió gazdaságának és változatosságának alapelemét. 2002-ben az Európa Tanács és az Európai Parlament egyik közleményében újból megerősítették a többynnyelvűség fontosságát az Európai Unió bővítési terveinek elemzése során. A 2004-ben bekövetkezett EU-bővítés 82%-os nyelvi növekedést eredményezett, hiszen az unió nyelvek száma 11-ről 21-re emelkedett. Ugyanebben az évben Neil Kinnock, az adminisztrációs reformért felelős európai biztos egy memorandumban hangsúlyozta a többynnyelvűség fontosságát és a fordítási stratégiát: „A multilingvizmus az európai projekt egyik alapelve marad”, és emlékeztetett arra, hogy az ehhez való jogot az Amszterdamban megfogalmazott egyezmény (1997) is szentesíti. Ezekre az alapokra épült fel 2005-ben a többynnyelvűség portfóliója, amit előbb Jan Figelnek, az oktatásért, képzésért és kultúráért felelős EU-biztosnak adtak, majd önálló hatáskörrel a romániai Leonard Orban bízták meg vele. A 2007-es bővítés óta az Európai Unióban 23 hivatalos nyelv van: angol, bolgár, cseh, dán, észt, finn, francia, görög, holland, ír, lengyel, lett, litván, magyar, máltai, német, olasz, portugál, román, spanyol, svéd, szlovák, szlovén. A hivatalos nyelv megnevezése a tagállamok döntése, és nem okoz problémát, csak esetleg a több hivatalos nyelvvvel rendelkező államok esetében.

Írország esete

Speciális a helyzet Belgiumban, ahol a hivatalos háromnyelvűség (német, francia, holland) a csatlakozáskor azért nem jelentett gondot, mert már mindhárom nyelv az Unió hivatalos nyelvének számított. Ugyanez a kérdés azonban bonyolultabbá vált Írország és Spanyolország csatlakozásakor (1973, illetve 1986). Írországban két hivatalos nyelv

van használatban: az angol és az ír. Ez utóbbi 1937 óta nyerte el ezt a státuszát. Írország EU-s tagállammá válásakor az ír nyelvnek kettős minőséget adtak: „eredeti/autentikus nyelv” (egyezményekre vonatkozólag) és olyan nyelv, amelyet az ír állampolgárok használhattak az európai intézményekkel folytatott kommunikációban – de nem adták meg az ír nyelvnek a „hivatalos nyelvi” rangot. Írország nyelvi politikája az évek során fejlődött (hasonlóképpen az Európai Unióé is), következésképpen 2005-ben az írek azt kérték, hogy az ír nyelvet ismerjék el az Unióban hivatalos nyelvként. Ez meg is történt: 2005. június 13-án a 920/2005-ös rendelet értelmében a nyelv ritkaságára, korlátozott használatára való tekintettel – azt is rögzítették, hogy öt évre szóló intervallumban (megújítható) az Európai Unió intézményei nem kötelesek ír nyelven (is) szerkeszteni, megjelentetni dokumentumaikat, kivéve az Európai Parlament és az Európa Tanács által elfogadottakat.

Az EU-ban használatos nyelvek

2005-ben a Tanács következtetései között szerepelt egy kiegészítő nyelvi kategória, az „addicionális nyelvé”. Ez a szöveg arra a politikai célkitűzésre adott választ, hogy az

Európai Unió (ezáltal is) közelebb akar kerülni a polgáraihoz: „a kiegészítő/addicionális nyelvek használatának lehetősége megerősíti a polgárok és az intézmények kapcsolatát és egyben az európai projektekkkel való azonosulásukat is elősegíti.” Így vált lehetővé a regionális nyelvek használata az európai intézmények között, de máig csak a spanyol állam élt ezzel a lehetőséggel a baszk, a katalán és a galíciai regionális nyelvre vonatkozólag. Spanyolországban az 1978-as alkotmány elismeri mint regionális nyelveket.

Az Európai Unióban használatos nyelvek gyakorlati tapasztalatáról

négy következtetést fogalmaz meg az Európai Tanulmányok strasbourg-i központja:

1. Minél belsőbb használatra szánt a szöveg, annál nagyobb a tendencia, hogy csökkenjen a használt nyelvek száma, és redukálódjék egyre, kettőre vagy három nyelvre. Ellenkezőleg, minél publikusabb vagy kommunikációigényesebb az ügy, annál inkább növekszik a nyelvek száma.

2. A két vagy három nyelvre leszorított nyelvhasználat esetében ezeket szimultán is lehet használni, mindenki a számára könnyebbiket választja a kommunikációban.

3. A többynnyelvűség kultúrája és a három nyelv ismeretének kötelezettsége nem fedheti el, hogy a multilingvizmus egyéni szinten gyakran erőfeszítéseket követel. Az egyének nyelvi kompetenciái nem egyenlő szintűek, egyesek könnyebben haladnak, fejlődnek a többynnyelvű környezetben, mint mások.

• Az állampolgároknak és a tagállamok intézményeinek jogukban áll a saját nyelvükön kommunikálni az európai intézményekkel, és arra is jogosultak, hogy azon a nyelven megfogalmazott választ kapjanak.

4. A multilingvizmus az európai intézmények kiemelt sajátosságai közé tartozik, az egyik alapelve az Európai Uniónak mint politikai rendszernek.

A 149-2-es cikkely rögzíti, hogy a közösség célkitűzése „fejleszteni az európai dimenziót az oktatásban, pontosabban oktatni és fejleszteni a tagállamok nyelveit”.

A regionális vagy kisebbségi nyelvek kartája

A *regionális vagy kisebbségi nyelvek kartája* nemzetközi egyezmény, amelyet 1992. június 22-én fogadott el az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága Strasbourgban. Célja, hogy támogassa az Európában beszélt helyi és kisebbségi nyelveket. Ezt a dokumentumot harmincnál több ország írta alá, ötvennél több nyelvre vonatkozóan. Az első aláírók közt volt 1992-ben Liechtenstein és Luxemburg, ahol nincsenek elismert regionális vagy kisebbségi nyelvek, de 2005-ben aláírta Montenegró is, bár nem tagja az Európa Tanácsnak, és Szerbia-Montenegró tagjaként 2006-ban ratifikálta is. A karta csak azokra a nyelvekre vonatkozik, amelyeket az aláíró országok állampolgárai hagyományosan használnak (tehát a bevándorlók által használt nyelvekre nem), amelyek jelentősen különböznek a többségi vagy hivatalos nyelvtől (tehát a nemzeti nyelvek egyes nyelvjárásai nem tartoznak ide), és amelyeknek vagy van meghatározható elterjedési területe (tehát az adott állam bizonyos részének lakossága hagyományosan használja), vagy az egész országban szétszórta beszélik (ide tartozik a jiddis és a roma nyelv, amelyet nagy területen használnak). Azokat a nyelveket, amelyek egy államnak csak egy adott körzetében vagy szövetségi területén élveznek hivatalos státuszt (például a katalán Spanyolországban), nem tekintik hivatalos nyelvnek, így azok hasznát láthatják a kartának. Írország ugyanakkor nem tudja alkalmazni a kartát az ír nyelv védelme érdekében, mert az, bár csak egy kisebbség beszéli, az alkotmány szerint az ország első hivatalos nyelve. Mindazonáltal az Egyesült Királyság ratifikálta a kartát, tekintettel az Észak-Írországon is beszélt írre és más, Nagy-Britanniában honos kisebbségi nyelvekre. Franciaország, bár szintén aláírta a kartát, az alkotmánybíróság döntése alapján nem ratifikálta azt, de készült egy lista az országban honos regionális nyelvekről, amelyekre alkalmazták a karta ajánlásait. Mivel a kisebbségi nyelvek helyzete különböző és minden nyelv egyedi eset, a karta nem támaszt minden országgal szemben azonos elvárásokat. Ezzel szemben felsorol 68 tevékenységet a közélet hét területén, a részt vevő országok ezekkel védhetik és támogathatják a történelmi regionális és kisebbségi nyelveket, az államoknak legalább 35-öt vállalniuk kell ezek közül (kedves kifejezéssel élve *à la carte*, mintha étlapról válogatnánk).

A kisebbségi nyelvek védelme és támogatása

A nyelvek védelmének két szintje létezik. Az alsó védelmi szintet minden aláíró köteles elfogadni, eszerint meg kell határozniuk, mely nyelvet vagy nyelveket tekintik a karta hatálya alá esőnek. Ezenfelül az aláírók vállalhatják, hogy ez a nyelv vagy nyelvek magasabb szintű védelemben részesülnek. Magyarország a kihirdetésekor, 1992. november 5-én írta alá a kartát, és a magyar Országgyűlés az első

között ratifikálta. Románia 1995. július 17-én írta alá, és 2007-ben a 282. számú törvénnyel ratifikálta. Szlovákia 2001 februárjában írta alá a kartát, fél év múlva ratifikálta és 2002-vel hatályba léptette 9 kisebbségi nyelvre (bolgár, német, magyar, horvát, ukrán, lengyel, roma, cseh) vonatkozólag. Valamennyi ország elfogadta a nyelvi kartában kijelentetteket, miszerint az Európai Unióban szorosabbnak kell fűzni a kapcsolatokat, meg kell őrizni és támogatni, promoválni kell a közös értékeknek számító eszméket és elveket (így a többnyelvűséget is!).

A regionális vagy kisebbségi nyelvek védelme az európai hagyományok és a kulturális gazdagság megőrzéséhez járul hozzá, ezeknek a nyelveknek a használatához az európai polgároknak joguk van az ENSZ, az Európa Tanács emberjogi dokumentumainak szellemében, illetve az 1975-ös Helsinkii és az 1990-es Koppenhágai egyezményeknek megfelelően.

A karta aláírásával, ratifikálásával valamennyi ország kifejezésre juttatta az interkulturalitás és a többnyelvűség értékeibe vetett hitét, és kinyilvánították, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelvek védelme és támogatása révén mindannyian jelentősen hozzájárulnak egy demokratikus kultúrában változatos Európa építéséhez. Az aláíró országok jelentésekben számolnak be az Európa Tanácsnak a vállalt feladatok teljesítéséről (Romániának folyó év május 1-jére kellett benyújtania a dokumentumot). Kíváncsi lennék Szlovákia beszámolójára...

PÁSZTOR GABRIELLA
Az Oktatási, Kutatási és Innovációs
Minisztérium Kisebbségi Főosztályának
vezérigazgatója

Fóbiák és félelmek az iskolában

Tanév elején sok gyermek alig várja, hogy viszontláthassa társait és új kihívásokkal nézzen szembe. Mások azonban nem szívesen mondanak le az otthoni élet kényelméről és érzelmi biztonságáról, attól való félelmükben, hogy az iskolában lépten-nyomon azal szembesülnek, hogy nem a megfelelő könyvet hozták magukkal, esetleg nem jól válaszoltak a tanár kérdésére. A kicsik a kapuban anyjukba csimpaszkodnak, sírnak, könyörögnek, hogy ne hagyják őket ott. Az osztályban félénkek, visszahúzódnak, boldogtalanok, a szünetekben igyekeznek a tanító néni mellett maradni. Mi, felnőttek, szülők és pedagógusok kellő odafigyeléssel megkönnyíthetjük a gyerekek első heteit.

A gyermeki gondolkodás változásai

Hatéves kor körül drámai változás következik be az egyedfejlődésben: a világ megismerésének, a környezet és az egyén közötti kapcsolat átélésének

jellegzetesen „gyermeki” formái lassanként átadják a helyüket egy „felnöttesebb” világnak. Az óvodáskorra annyira jellemző „én-központúság” fokozatosan megszűnik (vagyis a gyermek képessé válik arra, hogy más emberek nézőpontjából szemlélje a világot és önmagát is), a vágyak vezérelte, bizonytalan, álmod és valóságot folytonosan felcserélő gondolkodás egyre inkább stabil, az oksági elveket térben és időben egyaránt következetesen alkalmazó gondolkodássá válik. Így a gyermekeink gondolkodásában bekövetkezett változások alkalmassá teszik őket a beiskolázásra. Ezért kezdődik szerte a világon hatéves kor körül a gyermekek iskolai képzése (öt- és hetéves kor között), ugyanis a megváltozott gondolkodásmód alkalmassá teszi a gyerekeket az ilyen típusú tevékenységre, a társadalom kultúrájának rendszeres, intézményes keretek között történő befogadására.

A felnőttek közelségének keresése

A szeptemberi stressz elsőként a felnőtteknél jelentkezik, ugyanakkor kimutatható: ha a szülő jót vár az iskolától, a gyermek is jót fog várni. Az iskolakezdéstől való szorongás egyes gyerekekben annyira erős, hogy egyáltalán nem is hajlandóak bemenni: fejfájásra, rosszulletre, hasmenésre panaszkodnak. Ezek a panaszok azonban megszűnnek, mihamarabb a szülő beleegyezik, hogy a gyerek otthon maradjon. Másnap reggel aztán minden kezdődik előről. Az iskolások 5–10 százaléka számára időről időre problémát jelent a rendszeres iskolalátogatás, a gyerekek 1%-a viszont betegesen fél az iskolától, úgynevezett iskolafóbiában szenved. Az iskolafóbia jeleit nem csak a szülő tapasztalja reggel, a tanárok számára is számos jel utal rá: sírás, csendes visszahúzódnak, a felnőttek közelségének keresése. A betegség látszólag minden előzmény nélkül kitörhet, mégis gyakrabban alakul ki hosszabb iskolai szünetek, betegen otthon töltött időszak után, vagy akkor, ha a család életében változás történik: valaki meghal, a szülők válnak, költözés miatt új iskolába kell menni.

Iskolafóbia versus csavargás

Az iskolafóbiát mindenképpen meg kell különböztetnünk a csavargástól, amikor a gyerek szülei tudta nélkül nem tartózkodik az iskolában. Az ilyen gyerekek inkább az antiszociális, kriminális fejlődés irányába indultak el; nem az iskola félelmetes számukra, hanem sokkal csábítóbbak más elfoglaltságok. Amennyiben az iskolafóbiás gyerekek napközben otthon tartózkodnak a szülei, ő sem mer hazamenni, az iskolaidő leteltéig inkább házon kívül bújkál el valahol. Statisztikai adatok alapján a csavargás a fiúk között gyakoribb, míg iskolafóbiától lányok és fiúk azonos arányban szenvednek. Az iskolafóbia főleg az iskola első éveiben gyakori, de időnként már óvodásoknál is tapasztaljuk. A felmérések szerint az előfordulás nem áll összefüggésben a család anyagi, kulturális vagy társadalmi helyzetével. Gyakoribb viszont ott, ahol idősek a szülők; vagy ahol az anya agorafóbiás, és maga sem szívesen hagyja el a lakást.

- Az iskolafóbia jeleit nem csak a szülő tapasztalja reggel, a tanárok számára is számos jel utal rá: sírás, csendes visszahúzódnak, a felnőttek közelségének keresése

A közhiedelemmel ellentétben egy-ke gyerekeknél nem gyakoribb, mint azoknál, akiknek van testvérük.

Szeparációs szorongás

Ha közelebről megvizsgáljuk a jelenséget, azt találjuk, hogy az egyes esetek hátterében más és más okok húzódnak meg. Az óvodásoknál és az elsős-másodikos kisiskolásoknál az iskolakezdés problematikája rendszertint a szeparációs szorongás jelenségkörével függ össze, vagyis az anyától és a családtól való elválás miatti túlzott aggodalom jelenlétét feltételezhetjük. Ezekben az esetekben a gyermek valójában nem az intézményben tartózkodás ellen tiltakozik, hanem az anya távolléte ellen. A gyermeket az a nyomasztó fantázia gyötri, hogy szüleit valami nagy baj érheti, amíg nincsenek együtt, pl. elrabolják őket vagy autóbalesetet szenvednek. Úgy érzi, a szülők csak addig vannak biztonságban, amíg folyamatosan szemmel tarthatók. Emiatt nem is szívesen marad egyedül a szobájában, nagyon aggodalmaskodó, különösen saját vagy szülei betegségeivel, sérüléseivel kapcsolatban. Ahelyett, hogy a többi gyerekkel játszana, a felnőttek után koslat a házban. Nehezen alszik el, sokáig kell altatni, gyakran vannak rémálmai. Túlzott mértékű, irreális félelmei is lehetnek, pl. bizonyos állatoktól, szörnyektől, betörőktől.

Félelem a megaláztatástól

A tízéves kor után jelentkező problémás iskolakezdet inkább a vegytiszta iskolafóbiának lehet tekinteni. Itt sokkal hangsúlyosabb a kortársaktól, a kudarcától, a megaláztatástól vagy a nevetségessé válástól való félelem. Ezek a gyerekek kételkednek saját képességeikben, félnek a megmérettetéstől, rettegnek attól, hogy mások előtt meg kell szólalniuk. Sajnos, a gyermek félelme gyakran nem alap-talan: akadnak még rettegett tanárok, akiktől félni kell, mert megalázzák és nevetségessé teszik a gyerekeket. Lehetnek ugyanakkor „rossz” osztályközösségek vagy agresszív társak, akik pokollá teszik a gyengébb, félénkebb gyerekek iskolai életét. Mivel az iskolából huzamosabb ideig kimaradni nagyon nehéz, az iskolafóbiás gyerek minden tiltakozása ellenére elég hosszú ideig kényszerülhet arra, hogy naponta szembenézzen azokkal a

helyzetekkel, amelyektől retteg. Ilyenkor pánikreakciók, szorongásrohamok léphetnek fel, melyeket a serdülők már inkább agresszív kitörésnek álcáznak. Emiatt ezeket a gyerekeket könnyen félreismerhetjük.

A sikerhez elengedhetetlen a jóhiszeműség

Az iskolafóbia sikeres kezeléséhez a család, az iskola és a tanácsadó/pszichológus együttes munkája szükséges. A legfőbb cél az, hogy a gyerek minél hamarabb újra bemenjen az iskolába. Ha ez sikerül, a szorongás valamelyest máris enyhül. Az iskolában megmérettetnek a gyerekek és megtanulnak többek között teljesíteni is, tehát eleve előáll a teljesítményhelyzet, amikor minden nap visszajelzést kapnak teljesítményükről. Így a szülő is tájékozódhat a gyermek eredményein keresztül – arról is, hogy ő milyen szülő. A folyamatos megmérettetés egyébként önmagában is egyfajta szorongásos helyzetet teremt. Különösen, hogy a gyerekek iskolai előmenetelében a szülőkre nagy felelősség hárul: az otthoni tanulás, a különórák óriási energiabefektetést igényelnek, így a gyermek iskolai teljesítménye szinte családi összproduktummá válik. Az osztályzatok értékelése abszolút szülői felelősség, és ezen sokan elcsúsznak, maximalisták, kipasszírozzák a gyerekből a jó bizonyítványt. Pedig nem az a legfontosabb, hogy a gyerek mindig jó osztályzatokat hozzon, hanem az, hogy megőrizze az új iránti nyitottságát, érdeklődését, kíváncsiságát. A sikerhez elengedhetetlen a jóhiszeműség: hinni kell a gyermekben és a pedagógusban egyaránt, értékelni kell az erőfeszítéseiket.

Amennyiben a problémák oka valójában a társaktól és a megaláztatástól való félelem, érdemes átgondolni, hogy a gyerek a megfelelő osztályban, a megfelelő tanároktól tanul-e. Tagadhatatlan, hogy néha egy iskolaváltás, környezetváltás is meghozza a kívánt javulást. Ezzel a ténnyel viszont pedagógusként néha nehéz szembenézni.

Népszerű és népszerűtlen gyermekek

A gyermek iskoláról kialakult képe jórészt az iskolai környezetben elért szociális sikereitől függ. Egy társai körében népszerű gyermek valószínűleg szereti az iskolát, míg az, akinek kevés

Hogyan oldhatja a pedagógus a gyermek szorongását?

- Minden gyereket annyszor dicsérjünk az osztály előtt, ahányszor csak lehet, hogy a gyermek pozitív, a jutalmazáson alapuló közegben tanulhasson.
- Fedezzük fel a gyermek rejtett képességeit, például hogy jól rajzol vagy érdekes hobbit űz. Mutassuk be munkáját az osztálynak, vagy kérjük meg, hogy ő maga beszéljen a hobbijáról. A nyilvánosság előtt megdicséért gyermek presztízse nő az osztály előtt is.
- Emlékeztessük a gyermeket gyakran arra, hogy miben tehetséges. Fontos a gyermek pozitív énképe.
- Hozzuk a gyermeket olyan helyzetbe, amelyben kudarc helyett inkább sikeres lehet. Ha azt látjuk, hogy a feladat megoldása meghaladná a képességeit, bontsuk kisebb lépésekre, hogy minden sikeresen vett kis lépés után megdicsérhessük őt.
- Ne bízzuk a gyerekekre a csapatok összeállítását! Így kiküszöbölhetjük, hogy egy gyermeket mindig utolsóként vagy majdnem utolsóként válasszanak be a csapatba.
- Bízzunk feladatokat a gyerekekre, például feladatlapok kiosztását vagy összeszedését. Ezáltal szerephez jut és kapcsolatba kerül a többiekkel.
- Az egyéni értékelés, a gyermek egyediségének hangsúlyozása pozitív énképalakító eszköz.

barátja van, nem annyira. A jó tanulmányi eredmény önmagában nem boldogítja a gyermeket, és ha népszerűtlen, az ahhoz vezethet, hogy a többiek bántják, esetleg kiközösítik, mert irigylik. A szociális készségekre való tudatos nevelés segíthet a gyermeknek az iskolával kapcsolatos félelmei leküzdésében. Ezen készségek révén a gyermeknek megnő az önbizalma, ügyesebben tudja kezelni kapcsolatait, hogy azok pozitívak és építő jellegűek legyenek. Meg tudja magát védeni a többi gyerektől, hiszen az is oka lehet, hogy nem akar iskolába menni, hogy bántják őt a társai.

RÁPOLTI KINGA
gyakorló
pszichoterapeuta

Vénasszonyok nyara az iskolában

— Várod az iskolakezdest?

Ez a kérdés nyár elején legfennebb provokatív lehet egy kiskamasz számára. Június végére már szinte szürke az arca: gyötrelmes felkelések, megunt osztálytársak, kimerült, tanterv által hajszolt tanárok, apró igazságtalanságok, a szép év végi bizonyítvány dacára is ritka sikerélmények. Aztán, ahogy telik a nyár, és a lazítás, a sok kellemes élmény kitörli az elmúlt tanév hagyta bántó nyomokat, a nemleges válaszból egyre inkább is-is, szeptemberre már szégyenlősen bevallott

hírnek vagy ne adj' isten, segített a nagynak a konyhában. Mennyivel jobb volt esténként közösen megnézni és megbeszélni egy filmet, mint átlagos romántudású felnőttet megizzasztó szöveget fordítgatni. Mennyivel élvezetesebb volt versenyt úszni a strandon, mint a bakugrás Damoklész-kardját eltüntetni a feje fölül.

Aztán beindul a menet.

A gyerek reggel tetterre készen ébred, új, izgalmasnak tűnő tantárgyakat emleget, a táskája még pillekönnyű, és az elhúzódozó iskolatatarozásnak köszön-

Új az angoltanárnő, és olyan érdekes házit adott... A latintanár pedig anynyira szellemesen győzte meg arról, ami nekem csak félig sikerült, hogy tudniillik egy mai művelt embernek barátságban kell lennie a holt nyelvvel is...

Tudom: a köddel, a zimankóval együtt megjelennek majd a túlzott elvárások, számonkérések, az új vizsgarendszerrel való ijesztgetések (mint-ha nem ugyanúgy kellene készülnie a diáknak, akárhogy is méri fel a tudását), a lestrapált pedagógusok nevelesi baklövésai (alapvetően tanárpartí

MÜLLER KATI RAJZAI

igen lesz — hiszen mégiscsak az iskola egy tizenéves igazi közege.

Na és a szülő? Várja a becsengetést?

Ha nem is várja, nagyobb bölcsességgel látja be, hogy nincs alternatíva. Pedig mennyivel jobb volt a gyereket lebarnulni, derűsnek, kipihentnek látni, főleg ha a megunhatatlannak látszó zenehallgatás és plafonézés mellett néha elolvasott egy könyvet, utánaézett egy számára érdekes

hetően nem is marad el túl soká. Amint hazaér, dől belőle a szó. Magyarból egy gyönyörű Kányádi-verset elemeztek — még sosem hallottam —, a fizikatanárnő, akivel tavaly olyan nehéz volt zöld ágra vergődni, csupa izgalmas dologról mesélt, történelemből kérdezni lehetett, és a tornatanárral együtt beszéltek meg, hogyan kellene osztályozni a sportteljesítményt — ez a tisztázatlan kérdés tavaly sok feszültséget okozott.

vagyok, de sokszor igen nehéz megvédeni őket), a hajnali gyomorszorító leckeisméltések.

De most még süt a nap.

Bárcsak hosszú vénasszonyok nyara lenne az idén...

MÜLLER KATI

Körkérdés kilencedikeseknek

„Még szokatlan, hogy itt mi vagyunk a kicsik”

A marosvásárhelyi Elektromaros Iskolaközpont kilencedikeseit arról kérdeztük, milyenek a benyomásaik a számukra új iskoláról, az új környezetről, illetve miért választották az illető szakot.

Az első benyomásom az iskoláról: szigorúak a tanárok, nem lehet hülyéskedéssel eltölteni a napot, mindenkinek tisztelnie kell egymást és a tanárokat is. Azért választottam ezt az iskolát, mert pár ismerősöm ide járt, és ők azt mondták, hogy nagyon jó iskola. A szakot pedig azért választottam, mert szeretek elektronikus dolgokkal foglalkozni és itt tanulhatom ezt magyar nyelven.

Tóth Zsolt János, 9. E.

Az első benyomásom az, hogy itt minden nagyon komoly és szigorú. A tanárok elég jók, bár nagyon szigorúak, de meg lehet ezt szokni. Igazából nem ezt a szakot írtam be elsőnek, amikor választottunk, de ide kerültem és kezdem megszeretni.

Nagy István Balázs, 9. E.

A tanév első hetében nem tetszett nagyon az iskola, azonban ez jó irányba változott. Nagyon szimpatikusak, kedvesek a tanárok, és ez nagy előnye a sulinak. Azt hiszem, hogy még a teremről teremre, óráról órára való költözködést is meg lehet szokni, ha jó a környezet és jól érezzük magunkat. Egyébként én azért választottam ezt a szakot, mert szeretem a matematikát. Tanáraim azt javasolták, hogy a könyvelést válasszam, ne a matek–informatikát, mert ez kicsit könnyebb és a szakmát is meg lehet tanulni.

Codó Edina, 9. E.

Az első hetek nagyon gyorsan elteltek a suliban, eddig vegyesek a benyomásaim. Tulajdonképpen nagyon jó az iskola, csak a korán kelés miatt nem örültem, hogy ilyen messze eljöttem. Ahogy azonban megismertem az osztálytársaimat, megváltozott a véleményem. Most már szívesen jövök minden reggel. Van néhány tantárgy, amit nagyon nehéznek tartok és persze nem is tudok – például a matek –, de remélem, idővel belejövök. Boldog vagyok, hogy bejuttam, szeretem ezt a szakmát.

Márton Izabella, 9. F.

Kellemes a légkör a suliban és az osztályban is. Nagyon jól érzem magam, de vannak olyan tanárok, akik ránk ijesztettek az első órán. Remélem, hogy időközben megszokom majd és élvezni fogom a tantárgyukat. A sulis elég jól néz ki és jól fel van szerelve, csak egy kicsit szokatlan, hogy nincs mindenik osztálynak terme. Azért választottam ezt a szakot, mert a bátyám is könyvelő, és többször is követtem munka közben, nekem nagyon megtetszett a munkája.

Máté Renáta, 9. F.

Csak pozitív benyomásaim vannak: egyre jobban érzem magam az új közösségben. Az első héten még nagyon össze voltam zavarodva, de most, hogy kezdjük megismerni egymást, remélem, jól fogunk szórakozni, és hamar eltelik ez a négy év. Azért választottam a könyvelés szakot, mert van jövője, folyton keresik a könyvelőket a cégek, és talán könnyebb lesz munkát szerezni. Azt hiszem, jól választottam és remélem, sikerül majd egyetemre mennem.

Szabó Tamás-Barna, 9. F.

Furcsa érzések keringenek bennem az osztályváltás miatt. Többnyire pozitívak, jól érzem magam az új osztályban, de hiányzik a régi. Senkit nem ismertem az osztályomból az első napon, amikor ide kerültem. Szerencsére ez már nincs így. Az ok, amiért matek–informatika osztályba iratkoztam, hogy a nővérem is ezen a szakon ugyanebben az iskolában végzett, és engem is érdekel az informatika. Azt hiszem, leginkább ez az a szak, aminek jövője van.

Szilágyi Máté-Csongor, 9. G.

Egész jól érzem magam a kilencedikben. Csak még kicsit szokatlan, hogy itt mi vagyunk a kicsik, és vannak, akik lenéznek emiatt. Az osztálytársakkal hamar összeszoktunk, és azt hiszem, nagyon összetartó osztályt alkotunk majd. Azért választottam ezt a szakot, mert szeretném továbbfejleszteni az informatikáról és matematikáról való tudásomat.

Bodó Erzsébet, 9. G.

Beszélgetés Kerekes Zoltán tanítóval, a Bástyá Csángó- és Szórványmagyar Kollégiumot működtető Bástyá Egyesület elnökével

„Elvárták, hogy a magyarságot felrázzam Csipkerózsika-álmából”

Több mint húsz csángó és hat szórványbeli gyereket oktatnak a Beszterce-Naszód megyei Vicében. A Csángó- és Szórványmagyar Kollégiumot működtető Bástyá Egyesület vállalta magára a gyerekek magyar nyelvű oktatását és teljes ellátását, hogy ily módon biztosítsa a magyar nyelvű oktatás jövőjét az észak-mezőszéki településen. A csángó gyerekek neveléséről, a szórványbeli oktatás nehézségeiről, a Bástyá Egyesület működéséről Kerekes Zoltán tanítóval, az egyesület elnökével beszélgettünk.

A SZERZŐ FELVÉTELE

— Önbizalmat adott. Mindenki dicsérte az enyedi tanítóképzőt, sok ismerősöm volt, aki ott végzett és megállta a helyét.

— *Hogyan kerültél a vicei Dsida Jenő Általános Iskolába?*

— Talán a véletlen műve volt, hogy Vicére esett a választásom. Az is befolyásolt, hogy utolsóéves tanítóképzősként láttam a Duna Televízióban Vicéről egy riportot, amelyben a jelenleg is ott szolgáló plébános nyilatkozott. Megkérdezték, mit vár el a pedagógusoktól a magyarság megmentése terén, és nagyon szigorú követelményeket állított fel. Megijedtem tőle.

— *Kihívásként élted ezt meg?*

— Igen. Meséltem később ezt a tiszteendőnek, aki nagyon nevetett rajta. Mélyvízbe kerültem, összevont osztályom volt, elvárták tőlem, hogy jól tanítsak, és ugyanakkor azt is, hogy az itteni magyarságot felrázzam Csipkerózsika-álmából. Nem éreztem magam felkészültnek erre, de adódnak helyzetek az életben, amelyek kihozzák az emberből a legjobbat.

— *A fiatal pedagógusok körében igen gyakori jelenség, hogy nem szívesen vállalnak állást falun. Bethleni lévén, nem próbáltál szülővárosodban munkát találni?*

— Nem, pedig csábítottak, és a szüleim is hívtak haza. De nem akartam odamenni. Csendesebb, zárkózottabb személyiség vagyok, nem szeretem a zsongást, a városi életet. És azt gondolom, senki nem lehet próféta a saját hazájában. Faluhelyen csendesebbek, szófogadóbbak a gyerekek, nem éri őket annyi negatív hatás a tévé és az internet révén, mint városban. Egyszerű, ügyes gyerekek, akikkel lehet foglalkozni, és ezért is mondtam, hogy nem megyek máshová. Ráadásul nagyon jó munkaközösséget találtam itt. Első évben Vicében laktam, gazdálkodtam,

injekcióztam a szomszéd tehenét, ahogy apámtól tanultam. Megszerettek a falubeliek.

— *Milyen szórványban tanítani, mennyivel nehezebb, mint tömbmagyarságban?*

— Az információhiánynak nemcsak jó, hanem rossz oldala is van, sok pótolnivalójuk van a gyerekeknek ezen a téren. De a legnagyobb probléma az, hogy mivel kevés a gyerek, összevont osztályban kell őket tanítani, két osztályt egyszerre. Ez a gyerekeknek sem jó, hisz egy órát kétfelé kell osztani. Ráadásul a hazai tanügy nem a minőségre, hanem a mennyiségre összpontosít, és elvárják, hogy végighaladjunk a teljes tananyagon, ez pedig összevont osztály esetében képtelenség. Rájöttem, nem az a lényeg, hogy átvegyük a teljes tananyagot. Inkább nevelgetem őket, próbálom a helyes irányba terelni, elsajátíttatni velük az alapvető viselkedési normákat, a megfelelő hozzáállást.

— *Az alacsony gyereklétszám miatt került fel a csángó gyerekek behozatalának ötlete?*

— Mindenki észlelte, hogy évről évre csappan a gyereklétszám. Régebb még létezett az a gyakorlat, hogy felhívtuk a szomszédos iskolát és megkérdeztük: „Hány gyereketek van ötödik osztályban? Tizenöt. Akkor adjatok nekünk hármat papíron, hogy indulhasson magyar osztály”. Ma már ez nem lehetséges, mi pedig rájöttünk, hogy nem tudunk több gyereket toborozni. Pedig minden szülőt megpróbáltunk, megkértük, hogy ötödiktől is írassa magyar tagozatra a gyerekét, de itt az a felfogás uralkodik, hogy ha román iskolába megy, jobban érvényesül majd a gyerek. Általában sikerült meggyőznünk a szülőket, de így is kevés gyerek gyűlt össze, és Bőjte Csaba példáján felbuzdulva kitaláltuk, hogy miért ne hoznánk ide csángó gyerekeket? Ezzel az ő és a saját helyzetünket is megoldanánk. Egyeztettünk erről

— *Miért döntöttél a pedagógusi pálya mellett?*

— Anyám francia szakos tanárnő volt, apám állatorvos, és ez a két szakma vonzott. Mivel nem vagyok reál beállítottságú, és az állatorvosira akkoriban fizikából és kémiából kellett felvételizni, inkább a tanítóképző mellett döntöttem. Ezt nem is bánom, mert szeretem a gyerekeket, szeretek velük foglalkozni.

— *Mennyiben befolyásolta a későbbi pályád az, hogy a nagy múltú, nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégiumban végeztél a tanítóképzőt?*

Bőjte atyával is, aki azt javasolta, hogy a környező falvakból vonjuk be a magyar gyerekeket. Akkor azonban még működtek a szomszédos településeken magyar iskolák, és butaság lett volna megszüntetni egy ottani iskolát, elvenni egy ottani tanító állását, hogy a miénk meglegyen. Így esett a választásunk a csángókra. Főleg, hogy Gergely István (Tisztí), volt csíksomlyói plébános vicei származású és vannak kapcsolatai Moldvában. Sokat segített, eljött velünk Moldvába, bejártuk a falvakat. Akkor döbrentünk rá, mibe is vágunk bele. A csángó gyerekekkel nulláról kell kezdeni a nevelést, hiszen egészen más a viselkedésük, a gondolkodásmódjuk, az igény szintjük. Támogatót is szereztünk: a magyarországi Mezőségi Örökök Közhasznu Alapítványt.

— *Hogyan fogadták a csángó szülők az elképzeléseket?*

— Különböző módon reagáltak. Akadt, aki gyanakvó volt, és olyan is, aki azt mondta, hogy persze, vihetjük, és vigyük azt a másikat is, meg a harmadikat... 2007-ben tizenkét csángó gyerekkel kezdtük a tanévet, ők laktak elsőként a Bástyá Kollégiumban. Magyarfaluból, Külsőrekecsinből, Forrófalváról, Pusztináról jöttek. Idén már harminc gyerek jár itt iskolába, közülük hat mezőségi. És már jelezték a szülők, hogy majd a diákok kistestvérei is idejönnének tanulni...

— *Mit kell tudni a Bástyá Kollégiumról?*

— A kollégium alatt egy második otthont kell érteni, hiszen a diákoknak ingyenes szállást, étkezést biztosítunk. A gyerekek közösen tanulnak, magyarórán vesznek részt.

— *Hogyan alkalmazkodtak a csángó gyerekek mindehhez?*

— Teljesen más világba csöppentek. Olyan világból jöttek, ahol a szegénység, a munkanélküliség, az alkoholizmus, az elnyomás, a manipuláció egészen más

embert formált volna belőlük, mint amit elvárna egy normális társadalom. Minden új volt számukra: a higiénia, a kedvesség, a szeretet, amit kaptak, hiszen a fizikai és verbális erőszakhoz voltak hozzászokva. De jó helyzetbe csöppeni mindig könnyebb, így hamar alkalmazkodtak.

— *A magyar nyelv mennyire okozott gondot számukra?*

— Ez attól függ, honnan jött a gyerek. Volt, aki magyarul, „csángóul” beszélt, és olyan is, aki nálunk tanulta meg az első magyar szót. A magyarfalusiak jól beszélnek magyarul, akik Forrófalváról jöttek, semmit sem tudtak, most viszont már szépen beszélnek.

— *Mi lesz velük, miután befejezik a nyolcadik osztályt?*

— Ez attól függ, milyenek a képességeik, és mennyire veszik komolyan a tanulást. Azokat, akik képesek rá, és továbbra is magyarul akarnak tanulni, Besztercére irányítjuk, ahol nyílt egy magyar bentlakás, itt elvégezhetik a középiskolát. Hogyha magyarul szeretnének továbbtanulni, abban is támogatjuk őket, hogy egyetemre menjenek. Nálunk évről évre nő a gyermeklétszám, mert hiába lép ki a bentlakásból a nyolcadik osztály elvégzése után a gyerek, továbbra is mi fizetjük a szállást, élelmet, tanfelszerelést, ruházatot és az utazási költségeket, és hétvégenként visszatér. Ahogy telik az idő, egyre több gyerekről kell gondoskodnunk. Ha kevésbé jó képességű gyerekről van szó, aki viszont vonzódik valamely szakmához, arra próbáljuk terelni. A Mezőségeen jelenleg nincs magyar szakiskola, de a szamosújvári Téka Alapítvány építene egyet, s amint ez beindul, oda irányítjuk a gyerekeket. De ha addig végeznek, Csíkszeredába is mehetnek, vagy más városba, ahol magyar nyelven folyik szakképzés. A lényeg, hogy akarjanak tovább tanulni, és magyarul tanuljanak tovább.

Mindent megteszünk annak érdekében, hogy elérjék a céljukat.

— *Mik a tovább terveitek?*

— Bővíteni szeretnénk az infrastruktúrát. Építeni akarunk egy másik bentlakást, ahol elszállásolhatjuk az új és a már végzett gyerekeket. A jelenlegi 24 férőhelyes, de már kezdjük kinőni: a két, Besztercén tanuló kislánnyal együtt, akik hétvégenként visszatérnek, harminc gyerek van, és jövőre még többen lesznek.

— *Amikor bezárják a magyar iskolákat a megyében, nektek kell biztosítani a magyar oktatást a szórványban...*

— Ezt a feladatot már felvállaltuk. Így került hozzánk idén két magyarberétei kislány, akik eddig Bethlenbe ingáztak, de a sajudvarhelyi önkormányzat megtagadta az iskolabusz működtetését. Nem tudtunk más megoldást találni számukra, így idejöttek. És a meglévő három somkeréki gyerek mellé jött egy negyedik is, akinek a szülei nem tudják állni az ingázás költségeit.

— *Az egyesületi elnöki tisztség is munkával jár. Hogyan bírod?*

— Muszáj csinálni, mert felvállaltam. Szeretem is, érzem a visszajelzésekből, hogy érdemes. Pozitív visszajelzéseket kapunk, olyanok is dicsérnek, akik az elején nem hittek a sikerben. De a gyerekek részéről érkező visszajelzés esik a legjobban. Ha nekik csillog a szemük és elmondják, hogy szeretnek itt lenni és szeretnek engem, akkor megérte. Azonban két munkahelyem van — az elnökség is teljes munkahelynek tekinthető, még ha nem is kapok fizetést —, és a kettőt együtt hosszú ideig nem lehet csinálni. Ezért arra gondoltam, hogy kilépek a tanügyből, és csak az egyesületi ügyeket intézem. Azt hiszem, ez lesz a következő lépés.

— *Nem fog hiányozni a tanítás, a gyerekek?*

— Biztos, hogy hiányozni fog. De az iskola életében továbbra is jelen leszek. Nem szakadok el teljesen a gyerekektől. És meg vagyok győződve, hogy Vicében továbbra is „tanító bácsi” maradok, és ez jólesik.

PAP MELINDA

Kerekes Zoltán

1979. november 9-én született a Beszterce-Naszód megyei Bethlenben. 1993–1998 között végezte el a tanítóképzőt a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégiumban, 1999 óta Vicében dolgozik tanítóként. A családban ő a negyedik pedagógus, édesanyja nyugalmazott franciatanárnő, mindkét nővére óvónő. 2007 óta a Bástyá Csángó- és Szóránymagyar Kollégiumot működtető Bástyá Egyesület elnöke.

www.magyaroktatas.ro

Honlap a minőségi oktatásért

A *Magyar Közoktatás* márciusi számában beszámoltunk már arról, hogy 2009 áprilisától új honlap indul, mely elsősorban a magyar pedagógusoknak szól. Akkor még csak előrevetítettük, mi mindent találhatnak majd meg látogatóink, most viszont eddigi eredményeinket szeretnénk bemutatni. Az áttekinthetőség érdekében a honlapon fellelhető információkat jellegük szerint három különböző csoportba osztottuk: 1. oktatással kapcsolatos hírfolyam, 2. az oktatás–nevelés folyamatát segítő dokumentumok, anyagok, eszközök tára; 3. hasznos információk a pedagógusok számára.

Az oktatásra vonatkozó törvénykezés állandó változásai miatt a hírek nagy hányada ezekről a módosításokról szól. Ugyanakkor a **hírfolyamban** helyet kapnak különböző, magyar kulturális és oktatási intézmények létesüléséről, helyzetéről szóló hírek is. Szeretnénk azonban minél színesebb képet nyújtani a romániai magyar oktatásról, ezért lehetővé tesszük azt is, hogy az egyes oktatási vagy más intézmények képviselői beszámoljanak az általuk szervezett rendezvényekről, vetélkedőkről.

A magyaroktatas.ro-n az érdeklődők olyan dokumentumokat, anyagokat és eszközöket is találnak, melyek bármely pedagógus számára hasznosak lehetnek. Az **Oktatásjog** menüpont alatt az oktatásra vonatkozó új törvények, illetve törvényjavaslatok, miniszteri rendeletek stb. találhatók; a **Továbbképzések** és az **Előadások, konferenciák** menüpontok alatt olyan rendezvényekről, tanfolyamokról értesülhetnek az érdeklődők, melyek hozzájárulhatnak a szakmai fejlődéshez. Ide tartozik ugyanakkor a tapasztalat- és információcserét szolgáló **didaktikai adatbázis** és **szakmai fórum** is.

Bár a didaktikai adatbázist technikai okok miatt csupán 2009 júniusától működtetjük, s a nyári vakáció folyamán a pedagógusok nem sok érdeklődést mutattak iránta, a tanévkezdés óta háromszorosára növekedett a regisztrált tagok száma, s így mára közel 200 pedagógus látogatja ezt rendszeresen.

A didaktikai adatbázisban való könnyebb eligazodás érdekében öt témakör szerint rendeztük az anyagokat:

- az *Oktatáson kívüli tevékenységek* almenüpont alatt a felhasználók által feltöltött műsor-, rendezvény- és projekttevékenységek leírásai találhatók;

- a *Pedagógia* almenüpont alatt olyan referátumokat, cikkeket, tanulmányokat találhat az érdeklődő, melyek az oktatási-nevelési folyamat pszichológiai, módszertani, illetve pedagógiai hátteréről szólnak;

- a *Pedagógusi portfólió* almenüpont kiválasztása esetén a felhasználók olyan anyagokat, dokumentumokat kereshetnek, melyek segítséget nyújtanak a saját portfóliók elkészítésében;

- a *Szakirodalomban* a verseny- és a fokozati vizsgák követelményrendszereit, valamint a világhálón elérhető, a különböző vizsgákra és tanórákra való felkészülést megkönnyítő szakirodalom hivatkozásai találhatók;

- a *Tanítás* almenüpont alatt olyan anyagok szerepelnek, amelyek közvetlenül kapcsolódnak a tanítás folyamatához: tantervek, munkatervminták, felhasználók által feltöltött különböző dokumentumok (munkaterv, feladatlapok stb.).

- A regisztrált tagok a már meglévő anyagok között nemcsak kereshetnek, hanem értékelhetik is ezeket, ugyanakkor feltölthetik saját anyagaikat, amennyiben ezek megfelelnek a jóváhagyás feltételeinek (ezekről bővebben a honlapon olvashatnak). Mivel tudatában vagyunk annak, hogy nem könnyű figyelemmel kísérni a pedagógusi munka minden egyes vonatkozásában történő változásokat, illetve az újdonságokat, a didaktikai adatbázis felhasználói számára lehetővé tettük a honlap hírlevelére való feliratkozást. Ebből hetente értesülhetnek a honlapon újonnan megjelent oktatásjogi vonatkozású dokumentumokról, az új pályázati kiírásokról, a frissen meghirdetett továbbképzőkről és konferenciákról, versenyekről és rendezvényekről.

A **versenyeket, pályázatokat és rendezvényeket** a honlapon található anyagok harmadik csoportjába soroltuk, azaz a hasznos információkhoz. Ugyanebben az információcsoportban tájékoztatunk a különböző, **diákok számára előírt vizsgákról** is. Az 5–8. osztályos tanulási ciklust záró újabb vizsgarendszerről, melyről folyó tanév elején döntöttek, egyelőre a hírekből és az Oktatásjog menüpont alatt található miniszteri rendeletekből, illetve annak mellékleteiből tájékozódhat az érdeklődő, hamarosan azonban már az új vizsgarendszert is tükrözni fogja a honlap.

Mérőeszközeink szerint április végétől a cikk megírásának időpontjáig közel 7000 látogatója volt a honlapnak. Az adatok egyértelműen tükrözik a tanítási, illetve a vakációs időszakokat: míg az április-június közötti időszakban nőtt az érdeklődés, július-augusztus között fokozatosan csökkent, a szeptemberi hónap pedig minden tekintetben az érdeklődés hirtelen megnövekedését mutatja.

Statisztikai adataink szerint a pedagógusok a didaktikai adatbázis, illetve a versenyek és pályázatok iránt érdeklődnek leginkább. Mindez arra enged következtetni, hogy az oktatók nem pusztán órai tevékenységeikre igyekeznek felkészülni, hanem fontosnak tartják azt is, hogy diákjaikat a különböző versenyeken való részvétel által is neveljék.

Reményeink szerint egyre több pedagógus szerez majd tudomást a honlap létéről, és használja ki az általa nyújtott lehetőségeket, hiszen az utóbbi években többször is megújuló tantervek, valamint a tankönyvek hiánya által okozott komoly gondokat csak együtt, folyamatos tapasztalat- és információcsere által oldhatjuk meg.

KATONA HAJNAL

MIHÁLYFALVI KATALIN
a honlap szerkesztője

Nagyszünet és lyukasóra

Csak jönne már a nagyszünet. Ezek a rövidkek semmire se jók. Főként, ha még át kell menni egy másik terembe. A biológialaborba például. Ami a másik épületben van. Vagy a kémialaborba. Ahol olyan hideg van, mint egy veremben. Ráadásul az a bűz, a vegyszerek orrfacsaró szaga. És még jóformán mozogni sem lehet, mert máris kiált a tanárnő, hogy a drága kémcsövek, Berzilius-poharak, más hasonló törékeny eszközök, nehogy leverjük, mert összedől akkor a világ.

De ha nem is kell átbandukolni, úgyis szempillantás alatt vége. Jóformán még a házi feladatot sem lehet lemásolni, máris ott a tanárnő, főleg a román, aki a csengetés utáni másodpercben már lapozza a naplót, keresi az áldozatot. És kezdődik az órákon át tartó unalom, a félelem, a rettegés a feleltetéstől. Mert az mese, hogy 50 percet tart az óra. Vagy pedig nem a szokásos hatvan másodpercből állnak azok a percek, hanem valami ördögi masinéria a végtelenségig lelassítja a másodpercmutatót, és egy örökkévalóság már az is, ha visszaér a tizenketteshez, és ezt a kört nem egyszer, nem kétszer, hanem pontosan ötvenszer kell leírnia. És a csengőben sem lehet mindig megbízni. Mert éppen akkor romlik el, amikor a leginkább kellene szólnia. Máskor meg

néhány másodpercet lopnak el a szünetből, de olykor egy, sőt, másfél perccel korábban szólal meg a csengő.

- Cikkezett a nagyszünet
- kiterjesztéséről a diákújság is, fölvetette az ötletet
- a diáktanács, de persze,
- lesöpörték az asztalról a javaslatot.

Ha jól utánaszámolunk, alig marad hat-hét perc a szünetből. Azzal meg mit lehet kezdeni? Tízóraizni nem lehet, kifliért sorbanállni legalább tíz perc, udvarolni sem lehet annyi idő alatt. Hiszen bennünk a félelem, hogy bármikor csengethetnek, még egy viccet sem tudunk elmondani. Kártyázásról, focizásról szó sem lehet. De még sétáról is alig, mire a másodikról leérünk az udvarra, indulhatunk is vissza. Csoda-e, hogy mindenki alszik el az órán, ha friss levegőhöz sem hagyják jutni az embert?

Ezért kellene minden óra után beiktatni egy nagyszünetet. Sokkal hatékonyabb lenne az oktatás. Mindenki frissen, üdén ülne be a padba, nyugodt lelkiismerettel várná a tanárt, mert volt ideje becsületesen lemásolni a házi feladatot, megtanulni a leckét, a lényegét, persze, mert fölőselegesen nem terheli memóriáját. Mások kedvükre kiudvarolhatták magukat (elmondhattak akár két viccet is), a többiek focizhattak, kosarazhattak, jóllakhattak. Cikkezett a nagyszünet kiterjesztéséről a diákújság is, fölvetette az ötletet a diáktanács, de persze, lesöpörték az asztalról a javaslatot, pedig még azt is felhozták érvként, hogy a tanárok sem szívhatják el nyugodtan cigarettájukat. Igaz, tán még a nagyszünetnél is kellemebb időtöltésre ad alkalmat a lyukasóra. Egy órányi szabadság. A lehetőségek végtelen tárháza. Amikor már szinte úgy érezzük, mégiscsak jó hely ez az iskola. Hiszen mindent szabad. Lehet békésen szundikálni, nyugodtan újságot olvasni, nagyokat kártyázni, kedélyesen beszélgetni, terveket szőni, kirándulásokról egyeztetni. A kitörő öröm, a megkönnyebbülés, a megnyugvás pillanatai ezek. Rossz álmom már

csupán a románlecke, a deriválás, a kén-sav képlete. A bátrabbak ki is merészkednek az iskolából, a parkban sétálnak, üzletekben néznek körül, mindenki talál kedvére való elfoglaltságot.

Csak azok az első padban ülők. Csak nekik jut eszükbe a másnapi házi feladatot megoldani. Némelyik közülük arra is vetemedik, hogy megtanulja a románleckét. Bárgyú mosollyal magyarázzák, hogy holnap felelniük kell. Meg hogy így legalább szabad lesz a délutánjuk. És nyugodtan foglalkozhatnak majd a matekkal. Kipirult arccal, szégyenlősen, de azért erélyesen szólnak az osztálytársakhoz: csendesebben vigadjanak, ilyen zajban nem lehet tanulni. Aztán félóra múlva már órájukat nézik. Egymástól kérdik, mikor jön már a nagyszünet?

FARCÁDI BOTOND

Az a baj, hogy magyarból

semmit sem értek. Telnek az órák, bennem meg halomra gyűlnek a miértek. Például: miért szép, miért szerelmes, miért asszonánc.

Miért bomlott a cimbalom, miért az avaron, miféle tánc; miért pont Párizs, mi az Illés szekere, miért hagyott csapot, papot Csokonai, és ki tartott vele;

miért deli, igéző, halovány; miért hanyatlik felhőbe a rom, iramlík el az élet vagy a lány;

miért hal meg a ló, miért deákos verselés – ha kevesebbet nyaggatnának, világosabb volna ez az egész.

LÁSZLÓ NOÉMI

- Bezzeg a becsengetés soha
- nem késik. Sőt, több osztálytárs egybehangzó véleménye szerint a legtöbbször túl hamar csengetnek be. Hosszas tanulmányozás után mutatták ezt ki.

késik. Perceket. Hiába mutatja az óra, hogy kész, vége, lejárt, csengőhang nem hallatszik, a tanár meg ugyanolyan monoton hangon mondja, mi lesz, ha kiemeljük x-et, beszorozzuk a törtet ipszilonnal, mintha nem lenne már amúgy is elég bonyolult. Bezzeg a becsengetés soha nem késik. Sőt, több osztálytárs egybehangzó véleménye szerint a legtöbbször túl hamar csengetnek be. Hosszas tanulmányozás után mutatták ezt ki. Általában csak

Hivatalos

A 2010-es érettségi vizsga időbeosztása

Lapzártánkkor (október 8-án) a 2010-es érettségi vizsgák időbeosztását illetően a következő táblázatban szereplő dátumok voltak érvényben (valószínűleg ez még változni fog, a változásokat következő lapszámainkban közöljük):

2010. június–júliusi vizsgaidőszak

2009. december 14–18.	Beiratkozás
2010. február 15–17.	A vizsga – szóbeli – Román nyelv és irodalom
2010. február	B vizsga – szóbeli – Magyar nyelv és irodalom
2010. április 19–29.	D vizsga – gyakorlati – A digitális kompetenciák felmérése
2010. május 31. – június 04.	C vizsga – szóbeli – Idegen nyelv és irodalom
2010. június 11.	A végzősök évzárása
2010. június 28.	E vizsga – a). írásbeli – Román nyelv és irodalom
2010. június 29.	E vizsga – b). írásbeli – Magyar nyelv és irodalom
2010. június 30.	E vizsga – c). írásbeli – A szaknak megfelelő kötelező tantárgyból
2010. július 2.	E vizsga – d). írásbeli – A szaknak megfelelő választott tantárgyból
2010. július 4.	Eredményhirdetés (16 óráig), fellebbezések iktatása (16.00 – 20.00 között)
2010. július 6–7.	Az óvást benyújtók dolgozatainak újrajavítása
2010. július 8.	Végleges eredményhirdetés

2010. augusztus–szeptemberi vizsgaidőszak

2010. július 05–09.	Beiratkozás
2010. augusztus 23–24.	A vizsga – szóbeli – Román nyelv és irodalom
2010. augusztus 23–24.	B vizsga – szóbeli – Magyar nyelv és irodalom
2010. augusztus 24–25.	C vizsga – szóbeli – Idegen nyelv és irodalom
2010. augusztus 26–27.	D vizsga – gyakorlati – A digitális kompetenciák felmérése
2010. augusztus 30.	E vizsga – a). írásbeli – Román nyelv és irodalom

2010. augusztus 31.	E vizsga – b). írásbeli – Magyar nyelv és irodalom
2010. szeptember 1.	E vizsga – c). írásbeli – A szaknak megfelelő kötelező tantárgyból
2010. szeptember 2.	E vizsga – d). írásbeli – A szaknak megfelelő választott tantárgyból
2010. szeptember 4.	Eredményhirdetés (16 óráig), fellebbezések iktatása (16.00 – 20.00 között)
2010. szeptember 6–7.	Az óvást benyújtók dolgozatainak újrajavítása
2010. szeptember 8.	Végleges eredményhirdetés

Miniszeri rendeletek, érvényben lévő tankönyvek listája a www.magyaroktatas.ro honlapon

Az 1–4. osztály érvényben lévő tanterveire vonatkozó miniszeri rendeletek, törvények szövege megtalálható a www.magyaroktatas.ro honlapon. Ugyanezen az oldalon megtalálható az elemi oktatásban használatos, érvényben lévő tankönyvek listája is.

Pályáz(z)atok

A Szülőföld Alap Önkormányzati együttműködési és Informatika Kollégiumának 2. számú pályázati felhívása a romániai pályázók számára. (Részlet.)

1.1. Erdélyi tömbmagyarság (Hargita, Kovászna, Maros és Szatmár megyék) és magyar szóránközségek (többi megye) önkormányzati és civil szervezeti együttműködéseinek, cserekapcsolatainak támogatása.

1.5. Romániai magyar könyvtárak kisléptékű informatikai fejlesztéseinek támogatása (szerverek, biztonsági rendszerek, magyar nyelvű szoftverek, oktatási segédanyagok).

A támogatás formája: vissza nem térítendő támogatás
A pályázók köre: romániai székhelyű, jogi személyiséggel rendelkező intézmények, szervezetek

A pályázat postai feladásának vagy elektronikus benyújtásának határideje: 2009. november 6.

További hasznos információ: <http://www.szulofold.hu/data/files/154738609.pdf>

ERDÉLYI MAGYAR KÖNYVKLUB

Olvasson velünk! Kérje katalógusunkat!

Tel.: 0265 314314; 0365 405134; Fax: 0265 314315; Email: rendeles@emk.ro

www.emk.ro

ISKOLÁK, KÖNYVTÁRAK RÉSZÉRE KEDVEZMÉNY!

társasjátékok • logikai játékok • oktatójátékok

minden korosztálynak • ingyenes házhozszállítás*

Megrendelési szelvény

Alulírott (név/intézmény), (utca), (szám, lakrész stb.) (település románul), (irányítószám), (megye) példányban megrendelem a *Magyar Közoktatás* című havilapot a 2009-es év szeptember–decemberére. A lapok ellenértékét, lejt a (szám)/..... (dátum) számú kifizetési bizonylattal átutaltam az alábbi bankszámlaszámra.

Kiskereskedelmi ár (50 példány alatt): 2,50 lej/szám, 10 lej
2009 szeptember–decemberére

Nagykereskedelmi ár (50 példány fölött): 2,00 lej/szám, 8 lej
2009 szeptember–decemberére

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mailcímen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas,
Str. Republicii, nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, Jud. Cluj.
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca
Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító (Cod fiscal): 10411135

Kedves tanárok, jövendőbeli szerzők!

Mivel a *Magyar Közoktatás* a romániai magyar oktatás vitatott kérdéseinek fóruma is kíván lenni, kérjük, fejtse ki véleményüket, osszák meg az olvasókkal tapasztalataikat, ötleteiket a következő témák valamelyikében:

1. Olvasóvá nevelés az iskolában (A kötelező és nem kötelező olvasmányok)
 2. A román nyelv és irodalom oktatásának buktatóiról
 3. A tantervi szabályozáshoz való viszonyulás gyakorlati kérdései
 4. Hogyan tarthatjuk ébren a diákok érdeklődését?
- A legjobb írásokat a lap hasábjain közöljük, szerzőjük könyvjutalmat nyer. A közlendő írások maximális terjedelme 4000 leütés (szóközökkel). (Kérjük, ha módjukban áll, mellékeljenek digitális fényképet is.) Kérjük, jelezzék, hogy a felhívás melyik pontjára jelentkeznek.

Írásaikat, véleményüket, javaslataikat, ötleteiket az mko@communitas.ro e-mailcímen fogadjuk.

A szerkesztőség

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük az alábbi bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Demeter Zsuzsa

Felelős kiadó: Lakatos András

Telefón: 0040-264-44-14-01

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii, nr. 60. 400489
Cluj-Napoca, Jud. Cluj

1

Esemény

*Az iskolaigazgatókért tüntettek
Nagyváradon –*
Balogh Levente írása

4

Esemény

Szolgálni vagy kiszolgálni?
– Farkas Kinga írása
a Kárpát-medencei
gyermekfolyóiratok
sepsiszentgyörgyi
találkozójáról

6

Láthatár

*Többnyelvűség, az Európai
Unió egyik alapelve –* Pásztor
Gabriellának, az Oktatási,
Kutatási és Innovációs
Minisztérium
Kisebbségi Főosztálya
vezérigazgatójának írása

11

Diákszemmel

*„Még szokatlan, hogy itt mi
vagyunk a kicsik” –*
Körkérdés a
marosvásárhelyi
Elektromaros Iskolaközpont
kilencedikeseihez

14

Hírszolgálat

*www.magyaroktatas.ro –
honlap a minőségi oktatásért*

15

Magánterület

Nagyszünet és lyukasóra –
Farcádi Botond írása
Az a baj, hogy magyarból –
László Noémi verse

16

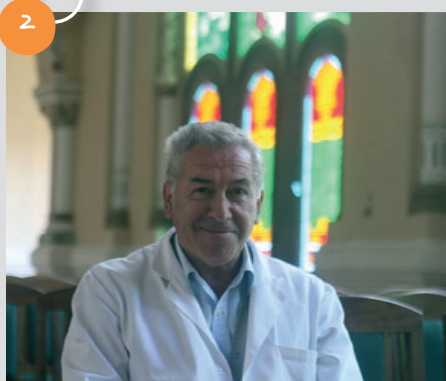
Hivatalos

8

2

5

Esemény

Több mint iskola – Pengő Zoltán
írása a Kolozsváron alternatív
tanterv és módszertan alapján
működő Waldorf közösségi
létesítményről

Lélekjelenlét

Fóbiák és félelmek az iskolában –
Rápolti Kinga gyakorló
pszichoterapeuta írása a gyermeki
gondolkodás változásairól, az
iskolától való félelemről, a szeparációs
szorongásról, a gyermek iskolai
szociális sikereiről és kudarcairól,
valamint arról, hogyan oldhatja
a pedagógus a gyermek iskolai
szorongását

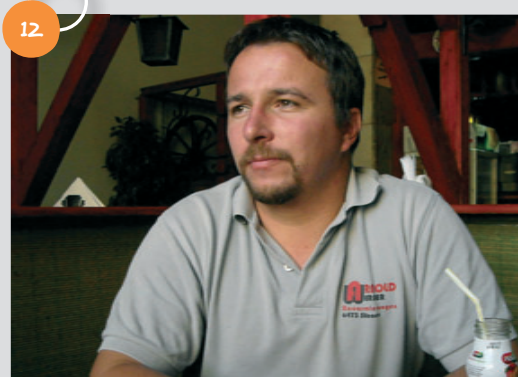
10

Szülői szemmel

Vénasszonyok nyara az iskolában –
Müller Kati írása és illusztrációi

12

Portré

*„Elvárták, hogy a magyarságot
felrázzam Csipkerózsika-álmából” –*
Pap Melinda beszélgetése Kerekes
Zoltán tanítóval, a Bástyá Csángó-
és Szórványmagyar Kollégiumot
működtető Bástyá Egyesület
elnökével